MONTANA

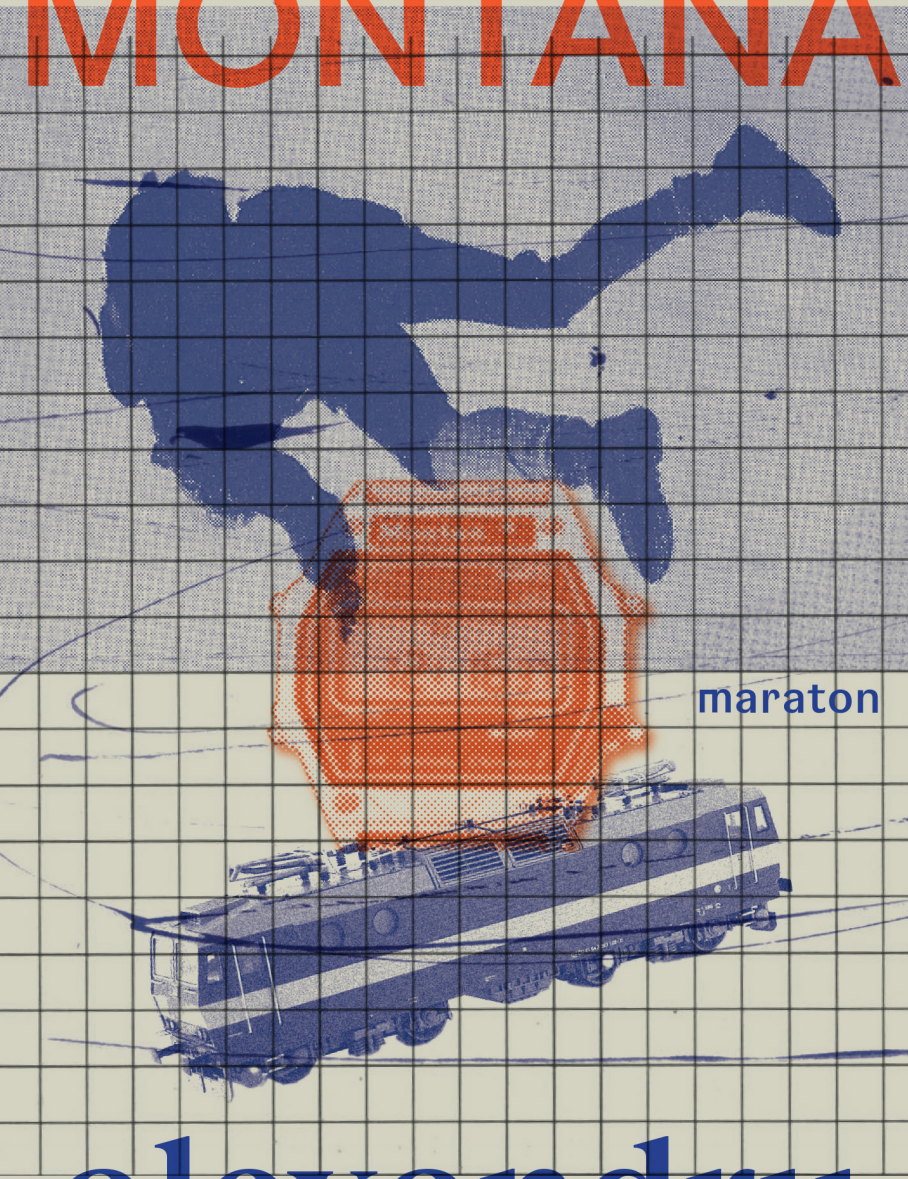

maraton

alexandru popescu

MONTANA

MONTANA

alexandru popescu

přeložila Jarmila Horáková

Praha 2025
maraton

Knihu finančně podpořila Nadace Český literární fond.

N A D A C E

The translation was kindly supported by the Fund for Central & East European Book Projects, Amsterdam.

Překlad laskavě podpořil Fond pro středoevropské a východoevropské knižní projekty, Amsterdam (CEEBP).

This book was published with the support of the Romanian Cultural Institute.

Kniha byla vydána s podporou Rumunského kulturního institutu.

CENTRUL NAȚIONAL AL CĂRȚII
INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN

Alexandru Popescu
Montana

Copyright © Alexandru Popescu, 2022
Copyright © Editura Arc, Chisinau
Czech edition published by arrangement with Ilustrata Agency

Czech edition © Maraton, 2025
Translation © Jarmila Horáková, 2025
Afterword © Jarmila Horáková, 2025

ISBN 978-80-88411-43-7

Pro Dianu…

Všechny postavy v této knize jsou smyšlené.
A. P.

1

Probral jsem se. Myslím, že jsem zaslechl nějaký výkřik. Ten mě probudil ze sna, který mi už několik měsíců nabourával můj chatrný klid. Krev mi ztuhla v žilách, když jsem viděl, jak lidé vyskakují ze sedadel a zmateně na mě hledí. „Panebože! Co to bylo?!" ozval se kovový hlas. Byla to cestující na sedadle přede mnou. Cestovní polštářek neposkvrněně bílé barvy na jejím krku se zkroutil a připomínal okruží, které nosila šlechta v době renesance. Udiveně na mě hleděla matnýma modrýma očima. „No, co by…?" řekl jsem a uhnul pohledem. Pokrčil jsem rameny a ucítil, jak rudnu. Někdo za mnou vystřelil nadávku, která se zabodla do opěradla mého sedadla. Teprve v tu chvíli jsem si s hrůzou uvědomil, že jsem vykřikl já. Takhle politováníhodně se projevuje má noční můra, což je o to nepříjemnější, že se nacházím v letadle plném cestujících tisíce metrů nad zemí.

Nick si stáhl z uší sluchátka a podíval se na mě se širokým úsměvem na tváři a svraštělým čelem, jako bych si načůral do kalhot. Zvedl jsem se ze sedadla. Zamumlal jsem nějakou omluvu a zase jsem se posadil a sledoval, jak se mi chvějí ruce. Dusil jsem se. Pustil jsem na sebe proud studeného vzduchu z panelu nad sebou. Za chvíli přišla letuška s očima navrch hlavy a viditelně nuceným úsměvem. „Co se vám stalo? Jste v pořádku?" zeptala se mě ta sympatická dívka. Cosi jsem zablekotal a posunky ji

ujistil, že jsem v pořádku. Dokonce jsem ze sebe vymáčkl zdvořilý úsměv. „Mám vám přinést sklenici vody?“ pokusila se projevit starost. Odmítl jsem. Trochu se ke mně naklonila se vším všudy, i s letadlem přeplněným cestujícími, a dovolila Nickovi, aby obdivoval obrys jejích ňader a závan sladkého parfému. „Pokuste se do přistání zůstat vzhůru. Za třicet pět minut budeme na místě,“ zašeptala letuška. „Slibuju! Slibuju, že zůstanu na nohou!“ řekl jsem spěšně. Za chvíli jsem ji už jen zoufale sledoval, jak mizí v polostínu úzké chodbičky letadla. „Na nohou?“ zeptal se Nick s poněkud ironickým pohledem. Otráveně jsem mávl rukou, ale kameraman naléhal a oči mu svítily zvědavostí. „Když jsem byl hodně malý, táta mi svýma drsnýma rukama přidržoval chodidla a chtěl, abych zůstal na nohou, jako stát rovně. Máma si myslí, že tak jsem se naučil chodit dřív než jiné děti mého věku.“ Nick krátce přikývl se zamyšleným „hm“. Pak už se na nic neptal. Strčil si bezdrátová sluchátka do uší. Dokázal jsem matně rozeznat dunění *Drum and bass*. *Dunění dobré tak leda na zvracení*, řekl jsem si pro sebe.

Myslím, že láhev fanty, kterou jsem měl v kapse opěradla před sebou, jsem vypil asi za tři sekundy. Byla ta správná chvíle, abych taky vyzkoušel nové antistresové žvýkačky. Aspoň tak to stálo v popisu, když jsem si je objednával z Amazonu. Strčil jsem si do pusy tři průhledné kousky místo dvou, jak doporučovali v příbalovém letáku. Šťouchnul jsem do Nicka. Ten si stáhl sluchátka z uší a viditelně podrážděně se na mě podíval. „Co jsem

to sakra křičel?“ zeptal jsem se. „Nejsem si jistý,“ řekl Nick lhostejně. „Já jsem taky spal. My kameramani pracujeme mnohem víc než vy. Dřeme do roztrhání těla. Ale… pravda leží někde na dně moře, ty sis zabral místo u okna. Slyšel jsem jenom nějaký výkřik a možná dvouslabičné slovo. Nic víc. Míváš noční můry?“ zeptal se kameraman s kudrnatými vlasy, příliš hustými na to, aby je nechal volně růst. Zalhal jsem, že vlastně nevím. V další chvíli jsem se natočil k trochu zamlženému oknu. Neviděl jsem nic jiného než velké křídlo a blikající navigační světlo, které jako by fotografovalo husté mraky nad Londýnem. Letadlo se s nevšední elegancí naklonilo doprava. Myslím, že už dělalo třetí kolo při čekání na přistávací manévr. Se zavřenýma očima jsem začal počítat ovce na pomyslné pastvině. Tato technika mi nesčetněkrát pomohla zmírnit záchvaty paniky. Moldavský bača ve mně pomalu počítal a představoval si vzhled a vůni každého zvířete. Počítání mi však místy přerušily scény z předchozí noční můry. Kdybych měl aspoň trochu výtvarného talentu, myslím, že by se mi podařilo do nejmenších detailů nakreslit ty děsivé obrazy, které mi přitom byly tak drahé. *Možná poprosím Evu, aby mi je nakreslila. Byla tam tehdy se mnou*, řekl jsem si pro sebe.

Některá dobrodružství z dětství mě pořád pronásledovala bez jakéhokoliv smyslu nebo logiky. Hrozný pád ze zdi, přemíra krve, mé slzy a křik doprovázené ostrým zápachem mazutu jsou pokaždé součástí těch dlouhých mučivých snů. Nejdivnější bylo, že ten den jsem neprožil

šok z pádu se stejnou intenzitou jako jindy, když se vzbudím vyděšený a zcela zoufalý uprostřed noci a jizva, která brázdí mou pravou nohu, křečovitě pulzuje. Stejné bolesti cítím i v bdělém stavu za deštivých dnů. Máma mi pořád říká, že bych měl častěji jezdit domů. Říká, že mě bolí jizva, protože se v ní nahromadilo příliš mnoho stesku. A máma mě taky varovala, když jsem byl malý, že se ta rána bude ozývat, až budu starý. Že bych už byl starý v třiceti dvou letech? Přesto si myslím, že tím nejvíc trpí Claire. I teď vidím ty ochromující okamžiky, kdy se vedle mě vzbudí uprostřed noci ve stejný čas. Chvíli se na sebe díváme. Obejmu ji. Požádám ji o odpuštění a znovu si lehneme. A takhle to jde noc co noc.

Padesát sedm, slyším, jak mumlám. Imaginární ovce mi něco zabečí ve tmě pod víčky, nedávno ji ostříhali a je cítit po sýru s jarní cibulkou. Následovalo chladné zapípání, tentokrát skutečné. Otevřel jsem oči. Svítily značky se zapnutými bezpečnostními pásy a kapitán hlásil teplotu na zemi. *Osm stupňů Celsia, bez deště na letišti Londýn Gatwick*, byl slyšet z miniaturních mikrofonů jeho hlas, který spíš zněl jako plivání do mikrofonu, jako by věděl, že cestující i tak budou jeho slova ignorovat. Mezi řídkými mraky probleskovala nekonečná světla Londýna. Nohama jsem se dotknul tašky pod sedadlem, kde spočíval služební notebook. Měl jsem strach, aby nezmizely soubory s videonahrávkami z harddisku. V tu chvíli jsem si myslel, že by je mohlo poškodit cokoliv: turbulence, záření, nebo dokonce moje nepatřičné myšlenky. Můj strach však byl

částečně opodstatněný. Obsah harddisku se měl změnit v exkluzivní rozhovor, který odvysílá náš televizní kanál.

Udělal jsem stovky rozhovorů a reportáží od té doby, kdy jsem začal prošoupávat podrážky pro KSETV. Nikdy jsem však neměl příležitost klást otázky tak významné osobnosti. To mi alespoň řekla Jane. Že se prý jedná o významnou osobnost. Skandál v rodině Jeho Výsosti se šířil v britském tisku rychlostí světla. Lidé psali na internetu různé domněnky a spekulace. Možná by se o tom tolik nevykládalo, kdyby byl Vévoda pouhým členem královské rodiny. Ale při jeho stycích a vlivu nejen na britské elity se mi zdá jeho sebevědomí částečně ospravedlnitelné. Vévoda byl neuvěřitelně uvolněný a na svůj pokročilý věk a mediální tlak, kterému v těch dnech čelil, obdivuhodně bystrý.

Natáčení v Edinburghu bylo neohlášené a zastihlo mě téměř nepřipraveného. To je další noční můra každého novináře. Vůbec jsem nechápal důvod, proč se stařec rozhodl poskytnout exkluzivní rozhovor lokálnímu televiznímu kanálu. O něco později mi však Jane řekla, že Vévoda má s vedením KSETV zvláštní vztah. „Důvěřuji vám, že s tím naložíte s maximální obezřetností," řekl mi Vévoda, jakmile se kamery zastavily. Když jsem se mu snažil odepnout mikrofon z košile, zeptal se mě rádoby přátelským tónem: „Odkud máte takový pěkný přízvuk?" Řekl jsem mu název země, kde jsem se narodil. Vévoda se na mě na okamžik zadíval, pak se usmál a řekl: „Pěkné, moc pěkné." Napadlo mě, že bych mu odporoval a řekl, že tam nic pěkného není, ale na to už nebyl čas.

I teď si pamatuju, že o šest hodin dříve jsem byl v redakci v Maidstonu a psal scénář reportáže o rozšíření dálnice M20 v úseku kolem přístavu Dover. Viděl jsem, jak se ke mně blíží šéf a usedá na roh stolu. Tenhle jeho zvyk mě trochu rozčiluje. Chvíli to vypadlo, že je ponořený do svých myšlenek, jedním velkým oknem v místnosti se zahleděl ven. Pak se podíval svýma trochu zapadlýma očima na mě a začal něčím plastovým ťukat do obrazovky mobilního telefonu. „Nerad tě ruším v práci, ale musíš nás zachránit," řekl šéf s výrazem falešné úlevy. Bylo to poprvé, kdy se mnou mluvil s tak vážným výrazem, takže to nevěstilo nic dobrého. „Za tři a půl hodiny ti letí letadlo do Edinburghu. Nick jede s tebou. Vidíš? Máš k sobě dobrého kameramana. Vezměte si dvě kamery a dodatečná světla. Všechny podrobnosti ti pošleme cestou na letiště," řekl mi šéf a přitom nepřestával ťukat do displeje svého obrovského iPhonu. Sevřel rty do soucitného úsměvu a zeptal se mě, jestli jsem v pořádku. Rychle jsem přikývl. Ještě mi řekl, že v tu chvíli jsem jediný volný reportér. „Tvoje kolegyně teď natáčejí v Canterbury a Folkestonu. Další dvě holky jsou nemocné," řekl šéf klidně, zatímco jsem strkal notebook do tašky. Ředitel televize atletickým pohybem seskočil ze stolu a zmizel do své kanceláře z kouřového skla. V ten moment jsem začal v duchu klít, protože jsem nesnášel, když jsem musel opustit rozdělanou práci. Když jsem vyšel z redakce, bylo navíc téměř poledne, takže to znamenalo, že se vrátím z Edinburghu někdy v noci. Napsal jsem Claire krátkou zprávu a oznámil jí, že naše

plány padají. O něco dřív jsme se domluvili, že se půjdeme projít do Mote Parku, nadýchat se podzimního vzduchu. Claire mi hned odpověděla smutným smajlíkem.

Byl jsem na cestě na letiště, když mi šéf přes WhatsApp oznámil, s kým konkrétně budu vést rozhovor. Čas a místo už byly domluvené, takže mi nezbývalo než si nastudovat otázky a tvářit se důležitě. Zmocňoval se mě trochu strach, že si spletu oslovení, protože jsem věděl, jak si na tom členové královské rodiny zakládají. Dlouhý seznam otázek začínal rozvláčnými zdvořilostními frázemi. Když jsem je četl, vybuchl jsem smíchy a představil jsem si, jak by to vypadalo, kdybych tyto výrazy použil v místech, odkud pocházím: „Vaše Jasnosti, buďte tak laskav a vyprázdněte vaši sklenku s pálenkou, protože i další podnapilí džentlmeni čekají na to, až budou obslouženi."

Když jsme přistáli na letišti v Edinburghu, vypadalo to, že je tu lepší počasí než v Londýně. Nebe bylo jako vymetené a slunce teple hřálo a vyvracelo tak stereotypy o tom, že ve Skotsku je pořád pochmurno a deštivo. Rozhovor s Vévodou trval osmnáct minut a přemýšlel jsem, proč jsme ho sakra nenahráli přes Skype nebo jiným způsobem a nemuseli tak ztrácet čas na cestách. Všechno však dávalo smysl, když jsem si vzpomněl na pár řádek ze šéfova veřejného životopisu: Steve Wilkinson, bývalý režisér telenovel a reklamních spotů, vždy vyžadoval kvalitní obraz, úhly, světla a výjimečný zvuk. Panebože, když si jen vzpomenu, kolik dobrých reportáží se ztratilo v našich archivech a nebyly nikdy odvysílané! Úplně mě

to děsilo. Pořád jsem viděl Steva ve střižně, jak nadává, že nějaký záběr nemá slušný zvuk nebo že obličej nějakého chlápka je příliš ve stínu.

Já a Nick jsme rychle nasedli do taxíku s pocitem dobře odvedené práce. Zpáteční let do Londýna jsme měli za necelou hodinu. Běželi jsme jako šílení spletitými chodbami letištního terminálu. Smáli jsme se jako pominutí a já se při tom snažil neudusit. Představoval jsem si, že jsem opět se svými kámoši na základně, vítězoslavný a trochu nametený. Nástupní brána se už zavírala, ale Nick zařval na pracovníky, mával na ně zpocenýma rukama. Zaměstnanci nás s kyselými obličeji nechali nastoupit. Ale to nám bylo v tu chvíli jedno.

Dostal jsem se k devadesáté druhé imaginární ovečce, když naše letadlo přistálo na letišti v Londýně. Tentokrát mi počítání neudělalo dobře, naopak. Číslo 92 mám spojené s jistými krvavými událostmi, na které nikdy nezapomenu. Toho roku začala válka u Dněstru. S Nickem jsme vyšli do noci plné blikavých světel. Cítil jsem, že je pozdě, aniž jsem se podíval na hodinky. Kamery a stojany mi přišly neuvěřitelně těžké. Bolely mě nohy a obratle. Studené služební auto na nás čekalo v parkovacím domě vedle letiště.

Nick začal za volantem M26 strašně nadávat. Bytostně nenáviděl řízení v noci ve slejváku. Střecha vauxhallu šíleně duněla pod velkými kapkami. Nick dal hudbu víc nahlas. *Black Sabbath* se výborně hodily k nepřátelskému počasí venku. „Už stříháš?“ zeptal se mě ironicky

kameraman. Přikývl jsem. Byl to jeden z drobných vtípků v našem žargonu. Ve skutečnosti jsem měl rozhovor ve své podrážděné hlavě téměř sestřihaný, ačkoliv, tím jsem si byl jistý, konečná varianta bude vypadat jinak.

Telefon začal vibrovat. Byl jsem trochu překvapený, když jsem na displeji uviděl šéfovo číslo. Čekal jsem, že ho uslyším až ráno, určitě ne uprostřed noci. „Jste v pořádku?" zeptal se. Hlas v telefonu zněl trochu mechanicky. Připadal mi v tu chvíli skoro stejný jako hlas v navigaci Google Maps. Sdělili jsme Stevu Wilkinsonovi, že jsme v pořádku a že za chvíli budeme v Maidstonu. Na pár sekund se odmlčel. Připravoval jsem se, že uslyším něco jako: „Za padesát metrů odbočte doleva." Ale spletl jsem se. „Podívejte… Něco se stalo. Myslel jsem si, že máme čas v klidu zpracovat materiál, ale… ale musíme to celé uspíšit. Je naprosto nutné, aby ten rozhovor běžel zítra ráno, ve zprávách v sedm hodin. Sakra práce… Je to na stole v obýváku, miláčku!" zakřičel šéf a pak se vrátil k telefonu. „Mluvil jsem s manželkou. Pardon. Právě jsem se dozvěděl, že Vévoda bude mít zítra přímý vstup jako reakci na spekulace v médiích. Jeho tiskový mluvčí mi odmítl říct důvod té rychlé akce. Brífink je ohlášený na devět hodin. Do té doby musíme rozhovor odvysílat. Jinak přijdeme o exkluzivitu a byli jste v Edinburghu zbytečně. Pokus se ten materiál sestříhat na maximálně čtyři minuty. Máš volnou ruku, jestli ti to nějak pomůže." Souhlasně jsem odpověděl a zavěsil. Rusky jsem zaklel, Nickovi jsem to nepřekládal. Dvě tři sprosťárny v Čechovově jazyce byly

to pravé pro uvolnění napětí v mozku. Tupě jsem zíral na černý displej telefonu a představoval jsem si, jak vtrhnu do šéfovy ložnice a všechno tam rozmlátím baseballovou pálkou. Mezitím mě budou s manželkou zděšeně, bezmocně sledovat. Ani nemělo cenu psát Claire, protože jsem si byl jistý, že už tvrdě spí na své půlce postele. Ale neplánovaný den volna se bude hodit. Budu mít šanci nějak vynahradit zmeškanou procházku v parku. Napadlo mě, že Claire navrhnu výlet do Hastingsu. Znal jsem tam dobrou restauraci s výhledem na moře. Co by mohlo být krásnějšího? *Snad jen celý den milování!* odpověděl jsem si v duchu.

Z vytržení mě probral Nickův výkřik. „Ne! Ne! Ne!" vřísknul rozrušeně. Instinktivně jsem zařval taky. Nestihnul jsem se ho ani zeptat, co se stalo. Cítil jsem, jak vauxhall lehce klouže doprava. Nick se snažil udržet auto v rovné jízdní dráze, ale neúspěšně. V další chvíli sjel do odstavného pruhu, zastavil a zapnul nouzová světla. Natáhl si na hlavu kapuci a vyšel do deště prohlédnout auto. Viděl jsem, jak nadává a rozrušeně krčí rameny. Vystoupil jsem z auta do studeného deště. Píchlá guma bylo to poslední, co nám ještě scházelo. Pneumatika byla, lidově řečeno, *na sračky*. Utěšoval jsem Nicka svým balíčkem nadávek. Oba jsme beze slova nastoupili do auta. On pustil proud horkého vzduchu, který vanul ze všech otvorů dovnitř. Na telefonu vytočil číslo. Odpověděl mu automat. Kameraman na mě vrhnul zoufalý pohled. Následovaly asi dvě minuty hudby a pak se ozval živý hlas. Kameraman mu stručně

popsal *katastrofu*, která nás postihla. Živý, monotónní hlas slíbil, že nám zavolá zpátky. V těch chvílích se mě zmocňoval pocit osudovosti. Jako by se mi všechno hroutilo před očima. „Proč jsme sakra nenahráli ty soubory na FTP?“ slyšel jsem se, jak se ptám. „Protože práce kvapná málo platná! Protože Steve mění názory třikrát denně! To si piš, že tenhle rozhovor skončí v archivu a nebude odvysílaný,“ okomentoval to Nick. V tichosti jsme seděli asi tři minuty a pak kameramanův telefon začal vibrovat. Následovala krátká diskuse. Nick zavěsil a zachmuřeně se na mě podíval. „Řekli, že přijedou nejpozději do hodiny. Super, ne?“ řekl ironicky. Neodpověděl jsem mu. Zmocňovala se mě závrať a pocit, že omdlím. Dusil jsem se. Vystoupil jsem ven, otevřel kufr a snažil se najít rezervní kolo. Nick mě následoval. „Zbláznil ses? Jsme na dálnici! Tady je to zakázané!“ křičel jako pominutý. „Buď tak hodný a posviť mi na to kolo. Máme práci. Nemůžu se smířit s myšlenkou, že jsme zbytečně ztráceli čas a nervy s tímhle rozhovorem,“ řekl jsem a třásl se zimou. Kameraman mě bezmocně následoval s pruhem bílého světla z baterky namířeným spíš na můj obličej než na nevábně zapáchající pneumatiku. Za deset minut vauxhall zase pádil dál. Kameraman mě označil za blázna a já jsem mu řekl, že má pravdu. Naskrz promočený jsem sledoval, jak sjíždíme z dálnice v nekonečném světle z neviditelných sloupů. Auto za sebou nechalo značku oznamující vjezd do Maidstonu.

Bylo tři čtvrtě na jednu, když jsme vešli do redakce. Kameraman hodil tašky s vybavením pod můj stůl

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy ***Montana*.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.